

Száz drb keréktalp	8.60	frt.
„ „ küllő	3.50	„
Szászsebes. Egy m^3 bükk-, gyertyán-, kóris- és nyir hasáb tűzifa	2.15	„
Egy m^3 fenyő hasáb tűzifa	1.50	„
„ q lágy faszén	0.30	„
„ m^3 fenyő deszka	14.00—16.00	„
„ „ „ padló	16.00—18.00	„
Száz darab fenyőléc	6.00—7.00	„
Egy szál lucz-, vörös fenyő és bükk épület- és szerszámfa gömbölyü állapotban	4.00	„
Egy szál tölgy- és szil épület- és szer- számfa, gömbölyü állapotban	5.00	„
Egy szál juhar épület- és szerszámfa gömbölyü állapotban	6.00	„
Egy drb keréktalp	0.08	„
„ „ küllő	0.04	„
„ „ tengelyfa	1.50	„
„ q tölgy cserkéreg	4.00	„

Különfélék.

Hogy ragozzuk a fáknak latin elnevezéseit. Nem rég hazánknak egy kiváló botanikusa nyelvünkben dívó ilyenféle eltérésekre figyelmeztet, pl. „*Quercus Hungaricá*-val Hubeny“, vagy mások szerint „*Qu. Hungarica* Hubenyvel“, a ragot az autor nevéhez függesztvén s úgy gondolkozván, hogy a növénynek három neve van: génusz-neve, faj-neve és autorneve. Ez a dolog nagyon figyelemre méltó, azért úgy gondolom ezt a kérdést tisztába hozni célszerű lesz.

A latinoknak vagy németeknek praepositíós nyelve szerint a „cum“ vagy „mit“ Qu. Hungarica Hubeny példában a szavak helyesen következnek egymás után. A magyar nyelv ezekkel a nyelvekkel homlokegyenest ellenkezik, mivel a magyar nyelv postpositíós, a névragot vagy névutót a főnevek után helyezi. Szerény meggyőződés szerint a „Qu. Hungarica Hubeny“ tulajdonképpen birtokviszony, a példában Hubeny a birtokos, a Qu. Hungarica a birtok. A ragot a birtok veszi fel, a névutó a birtokot követi, pl. „Hubeny magyar tölgy-ét“, vagy „Hubeny magyar tölgye alatt“.

Midőn postpositíós nyelvünkben a növénynek latin és a megnevező autor kísérté névéhez postpositió (névrag vagy névutó) nem járul, az eredeti latinos szóhelyzet megmaradhat pl. a Qu. Hungarica Hub. árnyéka. De midőn a megnevező autor kísérté kettős latin név után névrag vagy névutó is következik, ekkor ez a birtokoshoz vagy a birtok után nyelvünknek sajátságos, a némettől és latintól nagyon különböző természeténél fogva nem járulhat, ezért a „Qu. Hungarica Hubeny-vel“ példát, hol a birtokos s nem a birtok veszi fel a ragot, a magyar nyelv természetével merőben ellenkezőnek tartom, s olyanforma lenne, mint pl. Quercus Hungaricá-ja Hubeny-nek-vel, vagy magyar tölgye Hubeny-nek-vel. A névrag vagy névutó a magyarban csak a birtok után jöhet, pl. Pál magyar búzá-ja végett, tehát mi vagy azt mondhatjuk, hogy Qu. Hungaricá-val Hubeny, s ekkor a megnevező autor nevet czélszerű lenne zárójelbe helyezni, vagy pedig czélszerű az autor nevet, mint Hazslinszky növényteni munkáiban már régebben olvashatni, a latin kettős névnek eléje helyezni, mint igazi birtokost. Ekkor a szerkezet „Hubeny Qu. Hungaricá-jával“ lenne. Magyar szövegben szabad az autor nevét arra a helyre tenni, a hová a magyar nyelv természete megkívánja. A fentebb említett zárójelbe

helyezés pl. *Qu. Hungarica*-val (Hubeny) azért nem ajánlható, mert az autor ilyen bezárásának a systematicában más a jelentése, pl. *Sorbus Aria* (L.) vagy *S. torminalis* (L.) példában (L.) azt jelenti, hogy a fajmegnevezés Linné-től ered, de ő az *Aria* meg a *torminalis* fajt eredetileg nem a *Sorbus* nemzetségbe (had, genus), hanem a *Crataegus* (galagonya) fajai közé helyezte. (*Crataegus torminalis* L.). A magyar szövegben a zárójel tehát az utóbbi esetre emlékeztethetne s arra a tévedésre vezethetne, mintha Hubeny a *Qu. Hungarica*-t eleinte talán *Carpinus*-nak vagy *Fagus*-nak gondolta volna.

Borbás Vincze.

A havasi rózsák (*Rhododendronok*) helyettesítője az Alföld homokján. Alföldi pusztáink növényzetének és növényzeti viszonyainak furcsa hasonlatosságát a havasokéval Kerner „*Pflanzenleben der Donauländern*“ czimű munkájában kezdette alaposan ismertetni.

Hogy az Alföldnek homoki vegetációja sajátosságosan hat a szemlélőre és sok vonása van, a mely egyenest a havasok vegetációjára vagy vegetációjának körülményeire emlékeztet, azt a homok vegetációját szemlélő gyakran tapasztalta. Épen erről a tárgyról Illés Nándor főerdőtanácsos ural beszélvén, ő is ezt a hatást tapasztalta, s többek közt azt a nevezetes dolgot említi, hogy a havasi rózsák helyettesítője a Nyírség homokján a *Daphne Cneorum*.

Noha a *D. Cneorum*ot Nyír-Bátor erdejében már Kitaibel találta¹⁾ mindazáltal Illés urnak ez a nyilatkozata engem, ki az Alföld kevés örökzöld növényét figyelemmel kísérem, méltán nagyon meglepett, s a *Daphne Cneorum*-nak az Alföld homokján való termő helye nagyon nevezetes. Meglepetésemet még jobban fokozta, hogy

¹⁾ „*Additam ad Floram Hung.*“ p. 64.

Illés N. ur a dolog megvilágosítása kedvéért a múlt tavaszon a Nyírségből, Puszta-Teremről, a gebei ut mellől gyökeres és virágzó *D. Cneorum*-ot is hozatott, tehát kétségtelenül bizonyos, hogy a *D. Cneorum* a Nyírség homokján terem. Itt „zonát“-nak nevezik s a gyógyvirággal együtt a nagykárolyi piacon szokás árulni. Ápril végefelé virit, történetesen még május elején is, és még a sovány homokon is elegendő mennyiségben található; a *D. Cneorum* tehát a homokkötésnek nevezetes munkása.

Az örökzöld lombozatu *D. Cneorum* Alsó-Austriának Morva-mezején, homokos legelőkön is bőven terem,²⁾ szeptember hónapban másodizben is virágzik, mint több télizöld bokor.³⁾ Hazánkban Dunán túl, tehát a nyugati vármegyékben gyakoribb mint Kelet felé, ezért a nyírségi termőhely, Alföldön és homokon nagyon nevezetes. Boissier „*Flora Orientalis*“-a és Griesebach „*Spicilegium Fl. Rumeliae*“ flóratereletén nincs feljegyezve, de Willkomm és Ledebour⁴⁾ állítása szerint Oroszország közép részén, Volhyniában terem.

A *Daphne Cneorum* tehát a borókán meg a *Helianthemum Fumaná-n* kívül⁵⁾ harmadik örökzöld cserjéje a rónaság homokpusztáinak. Az első kettő túlevelű (*Erica*-alakzat), ellenben a *D. Cneorum* levelei szélesebbek, virága szép piros mint a *Rhododendronok*-é, pelyhes, (nem kopasz mint magasabb vidéki *D. striata* testvére), azért Illés ur nagyon találóan és megfelelően hasonlította a havasi rózsához.

Borbás Vincze.

Havasvölgyi bokor a magyar haza legalacsonyabb pontján.

²⁾ Neilreich, „*Flora von Nieder-Oesterrich*“, p. 304.

³⁾ „*Erdészeti Lapok*“ 1884. p. 341.

⁴⁾ „*Flora Rossica*“ III. p. 548.

⁵⁾ „*Erdészeti Lapok*“ 1885. p. 298—301.; — v. ö. 1153. l. is.

A tizhimes tamariska (*Myricaria*, régen *Tamarix Germanica*) a havasok környékén terem, különösen a havasokról lerohanó patakokat kíséri; a Poprád völgyén pl., vagy a hátszegi völgyben stb. gyakori.

A *Myricaria* az ágakra lesimuló, apró leveleiről a cziprushoz hasonlít. A növények physiognomicus rendszerében ők a cziprus és tamariska alakzat típusai, még pedig a cziprus inkább a fa alaknak, a tamariska pedig a cserje alaknak a kifejezője.

Sajátságos azonban, hogy a nem soktagu cziprusalakzat fás növényei mint osztakoznak, mint pótolják egymást a különböző természetes flórákban. A gyász jelképe, a cziprus a mediterrán vidék lakója, ide való a *Myricaria* vérrokonságából való öthimes *Tamarix Gallica* és *T. Africana* is, a nehézszagu boróka vagy lócziprus (*Juniperus Sabina*) a melegebb vidék magasabb tájain huzódik meg; a német pusztákon meg a Dunántúl köves parlagjain a törpe és szalmavirágú *Calluna* (csarabfü) a cziprus-alakzat személyesítője, végre a *Myricaria*-nak a havasok vidéke, a havasok völgyei és patakok mente jutottak.

Nevezetes, hogy ugyan az az alakzat a legellenkezőbb természetű flórákban is ismétlődik, hogy a havasok meg a mediterrán vidék sempervirentiáját egészen ellenkező okok is létre bírják hozni. A mediterrán meg *continentalis* havasok vidékén ismétlődő ilyen hasonlatosságokat Grisebach klimai hasonlatoknak nevezte.

Azonban a *Myricaria Germanica* nem marad hű ahhoz a helyhez, a melyet neki a természet kiszabott. Dunántúl a Mura áramlatával leszáll egészen az alacsony vidékre s itt a szintén havasvölgyi *Salix incana*-val, Orsova alatt pedig a Cserna kavicsos partján is elég gyakori. Hazánknak legalacsonyabb vidéke Csaplovics-nak „*Gemälde von Ungarn*“

czimü munkája, valamint Neilreich-nak „Aufzählung der in Ungarn bisher beobachteten Gefäßpflanzen“ czimü növénygeographiája szerint is (80 l.) Orsova alatt van, 137' (43 m), és a havasvölgyi *Myricaria Germanica* itt is szépen tenyészik.

Borbás Vincze

(P.) **Az egyesült államok erdészeti térképe.** A Washingtonban székelő „Agricultur departements“ erdészeti osztálya nem rég egy felette érdekes munkát adott ki. Ez ugyanis egy óriási térkép, mely az unio minden egyes államára vonatkozólag külön-külön a gazdaságilag mivelt, erdővel borított s még használatlanul álló területeket tünteti fel. Ezen térképből kivehető, hogy a gazdaságilag mivelt terület jelenleg 285 millió acre (114 millió ha); az erdősült terület 445 millió acre-t (178 millió ha); a parlagon heverő föld pedig 730 millió acre-t (292 millió ha) tesz ki. A még meglévő erdők roppant nagy arányban fogynak, a mennyiben ugyanis évenként mintegy 25 millió acre (10 millió ha) taroltatik le. Az 1880. évben 18.000 millió folyó láb faanyag lett fel-fürészelve; az 1884. évben pedig már 25.000 millió láb. Az említett új térkép minden bizonynyal sokat fog ahhoz járulni, miszerint a dolgok állását megvilágítva bebizonyítsa azt, hogy az erdővel borított terület aránya a nem erdősülthez képest, nagyon is alacsony.

Az összterületből ugyanis legalább is felének kellene erdősülve lennie, hogy az állam az árvizektől és a rossz klimatikus viszonyokból eredő károktól megóvassék.

Kétséget nem szenved, hogy az utóbbi időkben folyton gyakrabban fellépő s oly sok pusztítást okozó Tornados és forgó szelek eredete szintén az erdők pusztítására vezethető vissza; mert tapasztalat bizonyította tény az, hogy az erdősült területeket a hőmérséklet nagymérvű ingadozásait mérséklék.

(P.) **A tűzegtalajnak fűzzel való befásításáról.** Számptalan

kísérlet eredménye bizonyítja, hogy még a legrosszabb tőzeg-talaj is az ugynevezett bogárhátas talajmegművelés (Rabattencultur) által füzesek tenyésztésére állandóan alkalmas és jól jövedelmező területté alakítható át.

A telepítés akként eszközölhető, hogy az ágyak a talaj nedvességéhez képest úgy készíttetnek elő, hogy minél nedvesebb a talaj, annál szélesebbek legyenek az árkok, maguk az ágyak pedig annál keskenyebbek s legalább is 30 *cm* magasságban feküdjenek a fenékviz fölött; mert minél magasabban fekszenek azok a fenékviz fölött, annál sikeresebb a telepített füzesek fejlődése.

Az ágyak rendes szélessége 3—5 *m*, az árkoké pedig $1\frac{1}{2}$ —1 *m* között változik.

Az ágyak mindkét végén valamivel szélesebb és mélyebb árkok húzatnak, ezekbe nyílnak a kereszt árkok.

Ily megművelés mellett a legnedvesebb és a leghidegebb talaj is kellően szellőztetve és a tenyésztésre alkalmassá lesz téve, úgy hogy az a füzesek tenyésztésének minden tekintetben megfelelhessen.

Ha tekintetbe vesszük, hogy jelenleg mily magas áron kelnek el a fűzvesszőből font iparcikkek s mily keresett a fűzvessző a különféle csomagolási cikkek előállításánál, kitűnik, hogy a rossz talaju tőzegterületek jövedelme a fenti mód által nagyon fokozható. Főgond fordítandó azonban a telepítésre szolgáló fűzfaj megválasztására azon okból, mivel az ily tőzeg-talajon nem mindegyik fűzfaj tenyészthető sikerrel.

Fenyőfának barna színre való festése. E lapok „Különfélék“ rovata alatt*) a fenyőfának mahagoni színre való festésének eljárási módja volt közölve.

Hasonló egyszerű s különösen a házi iparban könny-

*) 1885. évfolyam 3. füzeté.

nyen és olcsón alkalmazható festési módra vezetett engem a véletlen.

Maga a festék a dió zöld héjának levéből áll s a következő módon nyerhető, és pedig 1. vagy olyképen, hogy a dió zöld héja megszárittatik s e száraz héj használatkor vízben megfőzetik, a mely főzet a festéket adja, vagy pedig 2. olyképen, hogy a dióhéj egy, alól lyukkal ellátott faedénybe tétetik s abban megerjesztetik. Az erjedésnél keletkező és egy másik edénybe felfogott folyadék főzés által töményítettik s azután levegőn teljesen beszáradni hagyatik.

Az így nyert festék vízben könnyen olvad, s az oldattal a már legyalult és kisimitott fenyőfa vagy lágy lombfa tetszés szerint sötét vagy világos „diószin“-re festhető; a festék-oldat töménységétől függ ugyanis a színárnyalat; azonban jobbnak tapasztaltam, a sötétebb színt higabb festéknek többszöri alkalmazása által adni meg, mivel ily eljárás mellett jobban magába veszi a fa a festanyagot, holott a sűrű festék inkább csak a fa felszínén marad.

A különféle puha fanemek igen könnyen s tartósan veszik fel e festéket, s a csalódásig lehet vele, főképen a diófa színt utánozni minden színárnyalatban. A zöld dióhéj-festék különben, mint e lapokban is közölve volt*), szobapadlók befestésére is alkalmas.

A száraz festék, vízben feloldva aránylag igen sok festéket ad.

Dvihally János.

(—s—s.) **Egy özönvizelőtti óriás tölgy.** Egy német hetilap közlése szerint Párisban a Seine-ban most egy érdekes özönvizelőtti tölgytörzs fekszik, a mely 31,60 m hosszú, 9 m kerületű és 55.000 kg-ot nyom. A Pierre-Chatel-i erdőnél a Rhone ágyában már 1874-ben, a mikor a víz szokatlanul alacsony

*) »E. L.« 1884. 727. lap.

volt, találtak egy ágat, mely a szóban lévő törzsnek felfedezéséhez vezetett. Kiásásához először 1883-ban fogtak és az 5 havi alacsony vizállás ideje alatt 150 férfi dolgozott a törzs kiásásánál; a törzsnek alsó végét 10 m mélyen kellett kiásni, míg végre 1884. márczius hóban sikerült a törzset a folyamagyból kihozni s ez által a hajózásnak egy nagy akadályát megszüntetni. Ezen óriás tölgyfa a pliocän korszakból való, melyben a Mastodon, Dinotherium stb. éltek és állítólag 1000 éves koru volt, mikor földünknek utolsó átalakulásakor, — midőn az alpok kiemelkedtek, — a folyamagyba lemerült.

(Tm.) **A kikészített bőrök, gépszijak** stb. minőségéről a következő, igen egyszerű módon győződhetünk meg: az illető bőrből egy darabkát eczetbe ásztatunk; a jó minőségű, tehát tannin által teljesen áthatott bőr az eczetben nem változik át, csak színe lesz kissé sötétebb, a tökéletlenül kicserzett bőr ellenben erősen megdagad s lassanként kocsonyás anyaggá változik át. „D. Gerber Ztg.“

Az „Erdészeti Zsebnaptár“ jövő évi hatodik folyama rövid idő mulva kikerül a sajtó alól, megrendelések postautárvétel, vagy a tagok részére 1 frtban, nem tagok részére 1 frt 50 krban megállapított példányonkénti ár beküldése mellett az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (V., Alkotmány utca, 12. sz., II. emelet, 11. ajtó) intézendők. Megjegyeztetik, hogy minden egyesületi tag részére csak egy példány adatik el a fennebbi mérsékelt áron.

Magyarosodunk. Gampe Alajos, m. kir. főerdőőr és az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja vezetéknevét „Gondos“-ra változtatta át. Éljen!

Halálozás. Roller Adolf, m. kir. erdőmester és az Országos Erdészeti Egyesület alapító tagja meghalt. Béke hamvaira!